

Datum
2019-04-25

Diarienummer
DN PS190038-1

Regionstyrelsens arbetsutskott

Lönetillägg för sjuksköterskor inom den vuxenpsykiatriska heldygnsvården

Inledning och bakgrund

Psykiatrin Halland har endast vårdplatser för akut sjuka. Någon möjlighet att kompensera en ansträngd bemanningssituation genom att reducera antalet elektiva vårdplatser finns därför inte.

En betydande andel (i genomsnitt drygt 30 %) av antalet vård dagar inom Psykiatrin Halland utgörs dessutom av tvångsvårdade patienter. Tvångsvården utformning är strikt reglerad i lagtext och kräver omfattande insatser av kvalificerad personal, såväl sjuksköterskor som specialisläkare. Även kraven på dokumentation är betydande när det gäller tvångsvård.

Situationen inom vuxenpsykiatrins heldygnsvård var personalmässigt såpass ansträngd i juni 2015, att det blev nödvändigt att reducera antalet öppna vårdplatser. Under perioden juni 2015 till november 2015 varierade antalet stängda vårdplatser mellan 8 till 16. I februari 2016 blev det åter nödvändigt att stänga först 4 vårdplatser och från mars månad ytterligare 4 och avdelning 22 stängdes.

Sammanlagt valde 31 sjuksköterskor under perioden att avsluta sin anställning och vilket självklart kom att bidra till en ogynnsam utveckling av arbetsmiljön.

Sjukfrånvaron ökade från 6,5 % 2015 till 7,3 % 2016 och kostnaderna för anlitande av sjuksköterskor från bemanningsföretag ökade med ca 9,5 miljoner. I båda fallen var bristen på sjuksköterskor en bidragande orsak.

Inför sommaren 2016 konstaterades att personalläget beträffande sjuksköterskebemanning var ytterligare försämrat i förhållande till 2015. Mot bakgrund av de svårigheter verksamheten hade att upprätthålla acceptabel vårdkvalitet patientsäkerheten valde man att ta ett initiativ om att införa ett lönetillägg för sjuksköterskor för att underlätta rekrytering.

Genomförda åtgärder och dess effekter

För att stabilisera situationen, säkerställa patientsäkerheten, stimulera rekrytering samt minska avgångarna, infördes under maj 2016 ett lönetillägg motsvarande 3000 kr/månad för sjuksköterskor inom den vuxenpsykiatriska heldygnsvården.

Lönetillägget gav relativt omgående positiva effekter på vissa enheter avseende rekrytering och minskade avgångar men det har framförallt gett resultat över tid. Under hösten 2016 kunde avdelning 24 med 12 vårdplatser öppnas. Under sommaren 2017 var samtliga vårdplatser öppna och våren 2018 öppnades avdelning 22 med 8 vårdplatser. Dessa satsningar hade inte varit möjliga att få igång utan tillägget.

Ovanstående ökade tillgång till vårdplatser har inneburit en successiv stabilisering och förbättring av såväl vårdkvalitet som arbetsmiljö och den generella patientsäkerheten inom verksamheten.

Den positiva bemanningstrenden har varit konstant 2017 och 2018. Antalet anställda sjuksköterskor har ökat och personalomsättningen inom sjuksköterskegruppen har minskat med över 10 % och ligger nu under snittet avseende Region Halland.

Behovet av att anlita bemanningsföretag har successivt minskat och under 2019 görs, i nuläget, bedömningen att något beroende av sjuksköterskor från bemanningsföretag inte längre ska finnas från kommande årsskifte annat än vid semesterperioder.

Trots andra positiva satsningar som ökad ersättning för obekvämt arbetstid, gör förvaltningsledningen ändå bedömningen att tillägget kommer att fortsätta att ha stor betydelse för att kunna anställa sjuksköterskor inom PSH heldygnsvård.

Införandet av lönetillägget har inneburit en kostnadsökning motsvarande ca 5 mkr/år räknat på ca 100 sjuksköterskor. Vår bedömning är att situationen vad gäller bemanning, vårdkvalitet och patientssäkerhet hade sannolikt varit extremt utsatt utan lönetillägget.

Beslutet om lönetillägg avsåg en tidsbegränsad åtgärd och inkluderade därför inte någon budgetförstärkning vilket bland annat innebär att denna kostnadsökning är en del av verksamhetsområdets negativa ekonomiska resultat.

Överväganden och förordad inriktning

På uppdrag av Regionstyrelsens arbetsutskott utreds frågan om att avveckla lönetillägget i dess nuvarande form och ersätta med något annat. Lönetillägget är idag beslutat att avvecklas senast den 31 oktober 2019.

Verksamhetsområdet utreder just nu en förändring av grundbemanning på flera avdelningar för att nå budget i balans, vilket kommer att utvärderas efter

sommaren 2019. Besparingen under sommarmånaderna beräknas till ca 2 mkr och på helår ca 5 mkr.

Besparingen ovan bygger delvis på att verksamheten inte kommer att vara beroende av bemanningspersonal, sjuksköterskor. Förvaltningens bedömning i dagsläget är att denna förändring är realistisk och genomförbar men självklart innebär detta en stor ansträngning i verksamheten och ställer stora krav på förändringskraft.

Att samtidigt som bemanningsstrukturen förändras, helt avveckla lönetillägget, riskerar att påverka pågående förändringsarbete negativt. Det skulle sannolikt skapa frustration hos medarbetare och troligtvis hos vissa resultera i uppsägning.

Verksamheten har, parallellt med ovan, studerat möjligheten att helt ersätta lönetillägget med en arbetstidsmodell enligt det som praktiseras på Hallands sjukhus akutmottagning. Förvaltningsledningens uppfattning är att denna modell inte fullt ut är applicerbar på psykiatrins heldygnsvård.

Som exempel, modellen innebär att arbetstiden för respektive sjuksköterska minskar under nio månader men att sjuksköterskan arbetar mer under sommarmånaderna.

Skulle denna modell införas inom Psykiatri Halland, med samma helgbemanning som idag, skulle det krävas ca 10 sjuksköterskor ytterligare - till en nettokostnadsökning motsvarande ca 1,0 mkr. Beräkningen bygger på att lönetillägget avvecklas.

Bedömningen är att arbetstidsmodeller som innebär ett utökat antal sjuksköterskor inte är realistisk utifrån rådande kompetensbrist och skulle kunna innebära ökade bemanningskostnader. Särskilt påfrestande då Psykiatri Halland står inför stora utmaningar och behöver förändringskraft enligt tidigare beskrivning.

Att endast införa en arbetstidsmodell med tillhörande arbetstidsförkortning för sjuksköterskegruppen skulle troligen också medföra ökad friktion mellan yrkesgrupperna.

Att införa en arbetstidsmodell för både sjuksköterske- och skötargruppen skulle innebära ett behov motsvarande 28 skötare, vilket genererar en nettokostnadsökning motsvarande 12 mkr. Detta eftersom det skulle innebära att skötargruppen ändrar sin helgtjänstgöring till 2 av 5 helger.

Idag har vi avdelningar som arbetar två sjuksköterskor med två skötare varje kväll och helg. Man kan välja en arbetstidsmodell där sjuksköterskorna arbetar ensamma med tre skötare på resp. avdelning, vilket är en modell vi ämnar pröva under sommarperioden. Detta skulle på årsbasis bli kostnadsneutralt om arbetstidsmodellen byggs upp utifrån denna bemanningsstruktur.

Risken bedöms dock vara stor med både ett avvecklat tillägg för sjuksköterskorna, rådande kompetensbrist och förändrad helgtjänstgöring att bemanningskostnaderna ökar. Verksamhetsrådets förslag till förändrad bemanningsstruktur har som utgångspunkt att långsiktigt klara kompetensförsörjningen avseende sjuksköterskor.

Psykiatrin Halland fortsätter att utreda alternativ kring arbetstidsmodellen.

Utifrån en samlad bedömning föreslår förvaltningen följande;

Huvudförslag

- Att nuvarande lönetillägg förändras till att utgöra en "lönetrappa". Nyanställda erhåller 1000 kr/månad i tillägg och efter två års klinisk tjänstgöring ytterligare 2000 kr/månad, vilket sammantaget genererar 3000 kr/månad som därefter läggs in som ordinarie lön.

Medarbetare som idag innehar tillägget motsvarande 3000 kr/månad behåller detta. Begreppet "tillägg" försvinner.

Alternativt förslag:

- Behålla lönetillägget i sin nuvarande form.
- Införa arbetstidsmodell enligt somakuten men som både inbegriper sjuksköterskor och skötare. Modellen bygger då på att en sjuksköterska arbetar ensam med tre skötare på resp. avdelning till skillnad mot dagens två SSK och två skötare, vilket är en modell Psykiatrin Halland ämnar pröva under sommarperioden. Utvärdering sker efter sommaren.

För att modellen skall bli kostnadsneutral måste lönetillägget för sjuksköterskorna avvecklas och skötargruppen arbeta varannan helg. Riskerna bedöms dock vara stora avseende personalomsättning och därmed ökade bemanningskostnader.

Driftnämnden Psykiatri

Lars Gustafsson
Ordförande

Goran Delic
Förvaltningschef